

جدول درجه بندی انواع مجازات های تعزیری

مجازات تعزیری چیست؟

تعزیر در لغت به معنای نصرت و یاری رساندن است اما در اصطلاح حقوقی و بر اساس ماده ۱۸ قانون مجازات اسلامی به مجازاتی اطلاق می‌شود که مشمول عنوان حد، قصاص و دیه نبوده و در موارد ارتکاب مجرمات شرعی یا نقص مقررات حکومتی تعیین و اعمال خواهد شد.

نوع، مقدار و کیفیت اجراء آن با توجه به قانون و نظر قاضی تعیین خواهد شد. رفتارهایی که شرعا گناه بوده و محل نظم و امنیت جامعه و حکومت باشند شامل جرائم تعزیری شده و برای آنها مجازات تعیین خواهد شد.

انواع مجازات تعزیری

همانطور که به آن اشاره شد کلیه جرائمی که شامل مصادیق جرائم حدی نباشند مشمول جرم تعزیری خواهند شد. قانون‌گذار نیز برای جرائم تعزیری در ماده ۱۹ قانون مجازات اسلامی هشت درجه مجازات تعیین کرده است که قاضی می‌تواند بر حسب شرایط روحی و روانی مجرم حین ارتکاب جرم یا روشی که برای ارتکاب جرم استفاده شده است راجع به درجه آن تصمیم‌گیری کرده و حکم صادر نماید.

مجازات تعزیری درجه یک

در مجازات تعزیری درجه یک مدت زندان مجرم بیش از ۲۵ سال است یعنی فرد در صورتی که به جرم تعزیری درجه یک همچون جعل وجه رایج مملکت محکوم شود مدت زندان وی بیش از ۲۵ سال خواهد بود.

البته جزای نقدی بیش از ۱ میلیارد ریال، مصادره کل اموال و انحلال شخص حقوقی از دیگر موارد مجازات تعزیری درجه یک است که حکم آن با توجه به نظر قاضی صادر خواهد شد.

مجازات تعزیری درجه دو

اگر دادگاه تشخیص دهد که جرم واقع شده جزء جرائم تعزیری درجه دو است حکم زندان بین ۱۵ تا ۲۵ سال یا جزای نقدی بیش از ۵۵۰ میلیون تا ۱ میلیارد را صادر خواهد کرد.

مجازات تعزیری درجه سه

اتحادیه فن آوران الکترونیک و رایانه رشت

مجازات تعزیری درجه سه، حبس بیش از ۱۰ تا ۱۵ سال و جزای نقدی بیش از ۳۶۰ میلیون تا ۵۵۰ میلیون ریال می‌باشد.

مجازات تعزیری درجه چهار

در مجازات تعزیری درجه چهار نیز دادگاه مجازات بیش از ۵ تا ۱۰ سال و جزای نقدی بیش از ۱۸۰ میلیون تا ۳۶۰ میلیون ریال تعیین خواهد کرد. همچنین انفصال دائم از خدمات دولتی و عمومی نیز از مجازات‌های حبس تعزیری درجه چهار است که باید با توجه به نظر قاضی تعیین شود.

مجازات تعزیری درجه پنج

از مجازات‌هایی که برای جرائم درجه پنج تعیین می‌شود جریم نقدی بیش از ۸۰ میلیون تا ۱۸۰ میلیون ریال، محرومیت از حقوق اجتماعی بیش از ۵ تا ۱۵ سال، ممنوعیت دائم از یک یا چند فعالیت شغلی و اجتماعی برای اشخاص حقوقی و ممنوعیت دائم از دعوت عمومی برای افزایش سرمایه برای اشخاص حقوقی است. هر کدام این ممنوعیت‌ها با توجه به موقعیتی که فرد در اجتماع دارد تعیین خواهد شد.

حبس تعزیری درجه شش

مجازات تعزیری درجه شش نیز شامل حبس بیش از ۶ ماه تا ۲ سال، جزای نقدی بیش از ۲۰ میلیون تا ۸۰ میلیون ریال، شلاق از ۳۱ تا ۷۴ ضربه و تا ۹۹ ضربه در جرائم منافی عفت، محرومیت از حقوق اجتماعی بیش از ۶ ماه تا ۵ سال، انتشار حکم قطعی در رسانه‌ها، ممنوعیت از یک یا چند فعالیت شغلی یا اجتماعی برای اشخاص حقوقی حداکثر تا مدت ۵ سال، ممنوعیت از دعوت عمومی برای افزایش سرمایه برای اشخاص حقوقی حداکثر تا مدت ۵ سال و ممنوعیت از اصدار برخی از اسناد تجاری توسط اشخاص حقوقی حداکثر تا مدت ۵ سال می‌شود.

مجازات تعزیری درجه هفت

حبس از ۹۱ روز تا ۶ ماه، جزای نقدی بیش از ۱۰ میلیون، شلاق از ۱۱ تا ۳۰ ضربه و محرومیت از حقوق اجتماعی تا ۶ ماه از مجازات تعزیری درجه هفت است که حکم آن در دادگاه توسط قاضی تعیین خواهد شد.

مجازات تعزیری درجه هشت

اتحادیه فن آوران الکترونیک و رایانه رشت

در مجازات تعزیری درجه هشت نیز حبس تا ۳ ماه، جزای نقدی تا ۱۰ میلیون و شلاق تا ۱۰ ضربه است که آخرین درجه از مجازات تعزیری بوده و به نوعی ضعیفترین آن نیز می‌باشد.

شرایط موثر در صدور حکم مجازات تعزیری

همانطور که به آن اشاره کردیم دادگاه برای صدور حکم تعزیری نیازمند نظر قاضی و بررسی شرایط مجرم است. اما شرایط موثر در صدور حکم مجازات تعزیری شامل انگیزه‌ای که مرتکب جرم ارتکاب کرده، شیوه ارتکاب جرم، اقدامات وی پس از انجام جرم و سوابق و وضعیتی که خود او و خانواده وی در جامعه دارند می‌شود. به عنوان مثال اگر مشخص شود فرد در جامعه دارای مقبولیت است امکان تخفیف در مجازات وی وجود خواهد داشت.

جهات تخفیف مجازات تعزیری

در برخی از پرونده‌ها نیز مشاهده می‌شود قاضی تصمیم به تخفیف در مجازات تعزیری اصلی می‌گیرد و مجازات خفیف‌تری را جایگزین خواهد کرد. از جهات تخفیف مجازات تعزیری می‌توان به:

- گذشت شاکی یا مدعی خصوصی مجرم
- ندامت و حسن سابقه وی
- اوضاع خاص و موثر برای ارتکاب جرم توسط مجرم
- وجود شرایط خاص در متهم همچون وجود بیماری یا کهولت سن
- همکاری موثر متهم در شناسایی شرکا و معاونین
- پایین بودن زیان وارد شده به فرد بزه دیده یا خفیف بودن نتایج زیان بار جرم تحقق یافته
- کوشش متهم برای کم کردن آثار جرم خود یا اقدام موثر وی برای جبران خسارت وارد شده

اشاره کرد که نحوه تشخیص هر کدام و میزان تاثیر گذار آن وابسته به نظر قاضی است.

نحوه تخفیف یا تبدیل مجازات حبس تعزیری

با استناد به ماده ۳۷ قانون مجازات اسلامی، هرگاه یک یا چند جهت از جهات تخفیف توسط قاضی تشخیص داده شود دادگاه می‌تواند مجازات تعزیری وی را به نحوی که به حال متهم مناسب‌تر است به شرح زیر تقلیل یا تبدیل کند:

- تقلیل مجازات حبس به میزان یک تا سه درجه در مجازات‌های درجه چهار و بالاتر
- تقلیل مجازات حبس درجه پنج و شش به میزان یک تا دو درجه یا تبدیل این مجازات و مجازات حبس درجه هفت حسب مورد به جزای نقدی متناسب با همان درجه

اتحادیه فن آوران الکترونیک و رایانه رشت

- تبدیل مصادره کل اموال به جزای نقدی درجه یک تا چهار
- تقلیل انفصال دائم به انفصال موقت به میزان پنج تا پانزده سال
- تقلیل سایر مجازات‌های تعزیری به میزان یک یا دو درجه یا تبدیل آن به مجازات دیگر از همان درجه یا یک درجه پایین‌تر

مرور زمان در حبس تعزیری

یکی از موضوعات مهم در نظام حقوقی بسیاری از کشورها از جمله ایران، مرور زمان است که شامل مرور زمان شکایت، تعقیب و مجازات خواهد شد. البته باید به این نکته اشاره کنیم که تنها مجازات تعزیری، تکمیلی، بازدارنده و تبعی شامل مرور زمان خواهند شد اما مجازات حدی مشمول قاعده مرور زمان نشده و شاکی می‌تواند در هر زمانی که امکان دارد به دادگاه برای طرح شکایت مراجعه کند.

مرور زمان شکایت

هنگامی که جرمی علیه فردی واقع می‌شود او می‌تواند در مهلت زمانی مشخصی برای طرح دعوی مراجعه کرده و جرم را پیگیری کند. اما در صورت عدم شکایت توسط وی در این مدت زمان مشخص این حق از وی سلب شده و دیگر نمی‌تواند برای آن مراجعه کند. در جرایم تعزیری مدت زمان شکایت ۱ سال از تاریخ اطلاع از وقوع جرم است.

مرور زمان تعقیب

مرور زمان تعقیب شامل جرایم تعزیری قابل گذشت و غیر قابل گذشت می‌شود که شامل:

۱. جرایم تعزیری درجه یک تا سه؛ با گذشت ۱۵ سال
۲. جرایم تعزیری درجه چهار؛ با گذشت ۱۰ سال
۳. جرایم تعزیری درجه پنج؛ با گذشت ۷ سال
۴. جرایم تعزیری درجه شش؛ با گذشت ۵ سال
۵. جرایم تعزیری درجه هفت و هشت؛ با گذشت ۳ سال

می‌شود.

نکته قابل ذکر در این راستا شامل نشدن جرایمی همچون جرایم علیه امنیت داخلی یا خارجی، جرایم مواد مخدر، جرایم اقتصادی با مبلغ بیش از ۱ میلیارد ریال و ... به مرور زمان تعقیب است.

اتحادیه فن آوران الکترونیک و رایانه رشت

مرور زمان مجازات

با استناد به ماده ۱۰۷ قانون مجازات اسلامی مرور زمان، اجرای احکام قطعی تعزیری را موقوف می‌کند و مدت آن از تاریخ قطعیت حکم به قرار ذیل است:

۱. جرایم تعزیری یک تا سه به انقضای مدت ۲۰ سال
۲. جرایم تعزیری درجه چهار به انقضای مدت ۱۵ سال
۳. جرایم تعزیری درجه پنج به انقضای مدت ۱۰ سال
۴. جرایم تعزیری درجه شش به انقضای مدت ۷ سال
۵. جرایم تعزیری درجه هفت و هشت به انقضای مدت ۵ سال

البته بر اساس تبصره این ماده اگر اجرای تمام یا باقی مجازات به گذشت زمان یا برطرف شدن مانعی موقوف شود مرور زمان آن نیز از تاریخ انقضای آن مدت مشخص یا رفع مانع محاسبه خواهد شد.

سخن آخر

یکی از انواع مجازات در قوانین ایران، مجازات تعزیری است که شامل جرایمی که در شرع گناه بوده و امنیت و نظم جامعه را در هم می‌ریزد می‌شود. قانون‌گذار برای اینگونه جرائم مجازات تعیین کرده که دارای هشت درجه است و باید طبق نظر قاضی و شرایط متهم و نوع تحقق جرم برای آن حکم صادر شود.

البته مواردی همچون گذشت شاکی یا ندامت متهم و ... می‌تواند از جهات تخفیف مجازات جرم واقع شود.

اتحادیه صنف فناوران الکترونیک

و رایانه شهرستان رشت

تاسیس ۱۳۶۵